

Helbesteke Nûpeyda ya Feqîyê Teyran

A Newly Found Poem of Feqîyê Teyran

M. Zana KARAK*

Karak, M. Z. (2021) "Helbesteke Nûpeyda ya Feqîyê Teyran", Nûbihar Akademi, no. 15, p.

Genre/Cure: ShortArticle/
Gotara Resen

Received/ Hatin: 02/07/2021

Accepted/ Pejirandin:
22/08/2021

Published/ Weşandin:
27.09.2021

Pages/ Rûpel: 109-119

ORCID:
0000-0003-1681-4917

Plagiarism/Întihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via ithenticate plagiarism website./ Ev gotar herî kêr ji aliyê 2 hakeman ve hatiye nirxandin û di malpera întihalê ithenticate re hatiye derbaskirin.

PUXTE:

Feqîyê Teyran yek ji helbestkarên edebîyata Kurdî yê sedsala 16em e û gelek helbestên wî yên Kurdî hene. Dîwana wî piştî jîyana wî ji helbestên wî yên belawela hatiye berhevkirin. Di vê xebatê de jî em ê helbesteke wî ku heta niha nehatiye zanîn û belavkirin tevî destxet û transkîrîpsiyona wê pêşkêş bikin û helbestê bidin nasandin. Bi vê xebatê dê ev helbest jî têkeve nav edebîyata Kurdî û dê Dîwana Feqîjî kamiltir bibe. Di vê xebatê de dê ev helbest ji aliyê ruxsarî û naverokî ve were nirxandin. Di nav taybetîyên vê helbesta nûpeyda de hunerên tesmît û î'adeyê ber bi çav in. Ji ber vê yekê li gorî hunerên edebî ev helbest xezela mu'ad e, li gorî teşe û şeweya serwabendîyê xezela musemmet e û li gorî naveroka xwe jî xezela ji bo maşûqê ya cureyaxezela pak (xezela 'aşiqane) e.

Peyvên Sereke: Feqîyê Teyran, dîwan, edebîyata kurdî, xezela mu'ad, xezela musemmet.

ABSTRACT:

Feqîyê Teyran is one of the 16th-century Kurdish literature poets and has many Kurdish poems. After his death, his divan was compiled from his poems that were brought together. In this study, we will introduce a manuscript of his poem with its transcription, which is unknown and unpublished until now. At the same

* Lîsansa Bilind, Zanîngeha Mardin Artukluyê, Beşa Ziman û Çanda Kurdî. MA, Mardin Artuklu University, The Department of Kurdish Language and Culture. m.zana47@gmail.com

time, this poem will take its place in Kurdish literature and Feqîyê Teyran's Divan will mature a little more with this poem.

In this article, this poem will be analyzed in terms of form and content. Among the features of this newly found poem, the literary rhetorics of *tesmit* (internal rhyme) and *i'ade* stand out more. Therefore, this poem is called *ghazal-i muad* in terms of literary rhetorics. According to the form and rhyme scheme of the poem, this poem is a *musammat ghazal*, and in terms of content, it is a *me'suq ghazal* and a ghazal that was written for the beloved.

Keywords: Feqîyê Teyran, Divan, Kurdish Classical Literature, *Ghazal-i Muad*, *Musammat Ghazal*

1. DESTPÊK

Berhemên nû yên di qada edebîyata Kurdî de roj bi roj zêdetir dibin û gelek ji wan jî nû tîn peydakirin û peyderpey ev berhemên giranbiha bi xebatên akademîk dikevin nav lîteratûra edebîyata Kurdî. Bi keşfkirina materyalên nû qada edebîyata Kurdî jî berfireh dibe û derfeta xebat û tesbîtên nû ji lêkolera re çêdibe. Di encama xebatên me de çend mecmûeyên nû ketin destên me û di van mecmûeyan de em rastî helbesteke nû ya Feqîyê Teyran hatin. Helbest di mecmûeyeke destxet de ye ku me jê re got Keşkola Malbata Hezanî. Mustensîxên vê nusxeya destxet Hecî Haris Begê Hezroyî û kurê wî Mehmet Ceylan e.¹

Feqîyê Teyran (971/1563-1041/1632) yek ji helbestkarên edebîyata Kurdî yê kevn e û navê wî yê rastî Mihemed e. Çend menzûme û *Dîwaneke* wî heta niha gihastiye ber destê me². *Dîwana* wî ne *dîwaneke* mireteb e û piştî wî jî helbestên wî yên belawela hatiye berhevkirin. Her ku diçe *dîwana* wî bi peydakirin û berhevkirina helbestên nû kamiltir dibe. Yek ji wan helbestan jî ev e ku em ê di vê xebatê de li ser bisekinin û wê bidin nasandin.

2. DANASÎN Û AÎDÎYETA HELBESTÊ

Me ev helbest di mecmûeyekê de dît. Di serê helbestê de bi Erebî îfadeya “Min kalamî Feqîyê Teyran rehmetullahî ‘eleyhî” hatiye nivîsîn, em jî vê îfadeyê fahm dikin ku ev helbesteke Feqîyê Teyran e. Herweha luxet û terza vê helbestê jî dîsa

1 Ji bo agahiyên zêdetir ên derbarê vê nusxeya destxet de bnr.; Karak, M. Z. (2021). “Qesîdeya Şêx Mihemed Selîmê Hezanî”. *Kurdîyat* / 3, 41-66.

2 Ji bo agahiyên zêdetir ên derbarê Feqîyê Teyran de bnr.; Sadînî, M. X. (2014). *Feqîyê Teyran Jîyan Berhem û Helbestên Wî*. (Çapa 8.). Stenbol: Nûbihar; Saydun, E. (2018). *Teşe û Ciwankariyên Wêjeyî di Dîwana Feqîyê Teyran de*, Teza Lîsansa Bilind a Çapnebûyî. Wan: Zanîngeha Wan Yuzûncû Yilê, Enstîtuya Zimanên Zindî yên li Tirkîyeyê.

terza Feqî ye, gava em li bêje û uslûba di helbestên Feqî de dinihêrin ev yek bi aşkereyî xuya dibe. Di helbestên Feqî de nîşaneyêke dinê jî heye dîsa terza wî nîşanî me dide ku ew helbest yên wî ne. Ew jî hunera î'adeyê ye, ev huner ji tekrara bêje û komebêjeyan pêk tê û di vê helbestê de jî di dawîya hemû malikan/bendan de bêje û kombêje hatine tekrarkirin. Ango ev helbest jî bi vê terzê hatiye nivîsîn û li gorî hunerên edebî jî cureya vê xezelê dibe “xezela mu‘ad”.

Ev xûsiyeten ku me behsa wan kir di gelek helbestên Feqî de hene, weke mînak di vê helbesta jêr de jî hem ji alîyê tesmît û hunera î'adeyê ve û hem jî ji alîyê uslûb û kêşa xwe ve mîna vê helbesta nûpeyda ye.

1. *Min dî di xewnê da gulek / hişyar dibûm wê saetê*
*Nalîn ji min çûne felek / **sebr û qirara min** netê*
2. ***Sebr û qirara min** nema / nalîn ji min çûne sema*
*Zêde li ser min bû xema / **her dem** ku ahîne me tê*
3. ***Her dem** dinalim dilkulim / zêde ji eşqa bilbil im*
J' derdê firaqê dihelim / qe d'xum peyala şerbetê (Sadîni, 2014: 477-478)

3. VEKOLÎNA HELBESTÊ

Em ê li ser vê helbesta Feqiyê Teyran lêkolîna xwe ji alîyê ruxsarî û naverokî ve bikin û wê binirxînin.

3.1. Ji Alîyê Ruxsarî ve

Di vê beşê de em ê ji alîyê ruxsarî ve lêkolîna xwe bikin û em ê li ser teşe, kêş, serwabendî û unsûrên ahengê yên di helbestê de bisekinin.

Ev xezela Feqî ji ber ku ji alîyê hunerê ve dikeve kategorîya xezela mu‘ad û ji alîyê serwayê ve jî dikeve kategorîya xezela musemmetê em ê bi kurtasî behsa van terman jî bikin.

3.1.1. Teşe, Kêş û Serwabendîya Helbestê

Ev helbesta Feqiyê Teyran ji 12 malikan pêk tê û şemaya xezelê aa, ba, ca ... ye. Kêşa wê kêşa erûzê ye û qalibê wê jî mustef' ilun / mustef' ilun / mustef' ilun / mustef' ilun e, ji behra recezê ye û salim e. Lêbelê di kêşa wê de hin qusûr jî hene.

1. *Îro ji destê dilberê / pur bûn li min fikr û xiyal*
Bedhal kirim dêm-enwerê / weqta ku min dî ew xezal

Serwabendîya vê helbestê serwaya murdef e. Di dawîya risteyan de “1” ya herî dawî herfa rewîyê ye û “a” jî herfa rîdfê ye. Bi vî awayî hemû malikên vê helbestê bi hev ve tèn girêdan û serwabendîya helbestê jî dibe serwaya murdef. Di helbestê de serwaya murdef di navbera peyvên xiyal, xezal, nalenal, zu’l-celal, çavxezal, ebrû-hilal, pur-hemal, delal, la-yezal, dal û mecal de hatiye avakirin.

Xezel ji alîyê şeweyên cuda yên serwabendîyê ve dibe xezela musemmet. Edip Saydun di xebata xwe ya li ser Dîwana Feqîyê Teyran de weha dibêje: “Wî di hemû xezelên xwe de çî yên muzeyyel û çî jî yên bêmetle’ de serwaya navîn bi kar anîye. Ev cure xezel pêwîst e bi keşên erûzê yên bi çar tef’île hatibin nivîsîn; lewre dema malik li gor serwaya navîn li bin hev bèn rêzkirin murebbeyek an ku çarristek derdikeve holê. Jixwe K. Yildirim, S. Dêrişî û M. Sadînî jî di berhemên xwe de xezelên musemmet ên Feqî bi awayê murebbeyê nîşan dane” (Saydun, 2018:40).

Ji vê îfadeya Saydun jî tê fahmkirin ku Feqî ev yek di helbestên xwe de weke şeweyekê bi kar anîye û em vê şeweyê hem di helbestên wî yên din de hem jî di vê helbesta wî de dibînin. Lewra di vê helbesta wî de jî weke unsûreke ahengê hunera tesmîte hatiye bikaranîn. Ev helbesta wî bi saya hunera tesmîte ango serwaya navekî hem dikare weke malik hem jî tevî hin qisûrên biçûk weke çarîneyan jî bê rêzkirin. Ev helbesta wî ji vî alî ve zêde dişibe helbesta Melayê Cizîrî ya “Îro ji husna dilberê dîsa helak û serxweş in”.³ Herweha ji alîyê kêş, şemaya serwayê ve jî heman e. Heta ji alîyê naveroka xwe ve jî dişibe wê û weke wê dikeve kategoriya xezela pak ya xezela ji bo maşûqê. Ji vî alî ve jî em dikarin bibêjin ku tesîreke edebî jî li vir xuya dike. Weke nimûne ji helbesta Mela du malikên serî û malika dawî weha ne;

1. *Îro ji husna dilberê / dîsa helak û serxweş in*
Remzên di wê şîrînsurê / sohtim bi pêta ateşin
2. *Sohtim bi berqa lami’ e / ew necm û bedra tali’ e*
Şemsa semayê rabi’ e / lew pur ji şewqê şewwişin
20. *Mîn dî sehergeha “elest” / camek ji kewser dost di dest*
*Jê ra **Melê** lew maye mest / hetta heyatê serxweş in*

3.1.1.1. Xezela Musemmet

Çend şeweyên cuda yên xezela musemmet hene. Feqî jî yek ji wan şeweyan di vê helbesta xwe de bi kar anîye. Ew xezelên ku di hundirê malikên wan de serwa hatibe bikaranîn ji wan re “xezela musemmet” tê gotin. Ev şeweyeke xezelê ye ku bi rêya serwaya navekî ji xezelê tê dariştin (Adak, 2019:184). Ji ber ku di malikên wê de serwaya

3 Ji bo tevahiya helbestê bnr.; Cizîrî, M. (2013). *Dîwan*. Selman Dilovan (Amd), Stenbol: Nûbihar. r.163-165.

navekî (tesmît) heye û ev yek jî li gorî hevsengîyêkê pêk hatiye, ev helbesta Feqî jî ji alîyê teşe û şêweya serwabendîyê ve dibe xezela musemmet. Di van nimûneyan de bi hêsanî serwaya navekî, tasmît û musemmetbûna helbestê xuya dike.

1. *Îro ji destê dilberê / pur bûn li min fikr û xiyal*
Bedhal kirim dêm-enwerê / weqta ku min dî ew xezal
2. *Weqta ku min dî ew letîf / qamet ji reyhana xefîf*
Min dî di falê da elîf / têtin ji min sed nalenal
3. *Têtin ji min sed ah û zar / j' bo qameta şibhê çinar*
Min bê wê qet nîne qerar / da' im ji bejna wê qerar

3.1.1.2. Xezela Mu'ad

Ji wê hunera edebî re ku peyva dawî ya malika jorîn, di serê malika jêrîn de were dubarekirin, î'ade tê gotin. Gava ev dubarekirin di seranserê xezelekê de hebe ji xezelên bi vî rengî re “xezela mu'ad” tê gotin (Saraç, 2013:50; Adak, 2019:212). Di piraniya helbestên Feqî de ev huner hatiye bikaranîn û ev huner di vê xezela wî de jî weke xisûsiyetekekê li pêş e.

1. *Îro ji destê dilberê / pur bûn li min fikr û xiyal*
Bedhal kirim dêm-enwerê / weqta ku min dî ew xezal
2. *Weqta ku min dî ew letîf / qamet ji reyhana xefîf*
Min dî di falê da elîf / têtin ji min sed nalenal
3. *Têtin ji min sed ah û zar / j' bo qameta şibhê çinar*
Min bê wê qet nîne qerar / da' im ji bejna wê qerar

3.2. Ji Alîyê Naverokê ve

Di vê beşê de jî em ê helbestê ji alîyê tema, ziman, uslûba helbestkar û girîngîya wê ya di edebîyata Kurdî de binirxînin.

3.2.1. Mijar û Cûreya Helbestê

Di vê helbesta Feqî de mijara evîn, iztirab û sîtema ji maşûqê mijarên berbiçav in. Evîneke tesewifî û pak di vê helbestê de hatiye hûnandin. Ev helbest ji alîyê naveroka xwe ve dikeve bin banê xezela ji bo maşûqê ango xezela ‘aşiqane. Di bin çarçoveya xezela ji bo maşûqê de jî dikeve cûreya xezela pak (xezela aşiqane/xezela ‘uzrî).

Di edebîyata klasîk de çî menzûm çî pexşan hemû metnên ku li ser yekîfîya Xwedê, sifet û mezinahîya wî hatine sekinîn wek tewhîd hatine binavkirin (Adak, 2019:148). Tewhîd hema hema dikare bi hemû teşeyên nezmê bîna nivîsîn û di tertîba dîwanan de di serî de cî digirin (Keskin, 2014:276). Ji ber ku ev helbesteke tesewîfî ye tê de gelek bêjeyên derbarê fikra tewhîdê de jî derbas dibin. Bêje û îfadeyên wek dêm-enwerê, leîf, elîf, leîfa enwer, nûra ekber, zu'l-celal, wehdet, sen 'a qudretê, dêm-xawerê, dêm-binûr jî tewhîdê nîşanî me didin. Ji ber vê yekê aliyekî vê helbestê jî tewhîd e û tê de behsa yekîtiyê û sifetên Xwedê jî hatiye kirin.

3.2.1.1. Xezela Pak

Xezelên ku mijara wan evîna pak ango evîna rûhanî ye ew xezelên pak in. Di tesewîf û felsefeya Îslamî de evîna rûhanî evîneke wisa ye ku 'aşîq li hember maşûqa xwe îradeya xwe wenda dike, zatê xwe jî bîr dike û tiştê jê tê xwestin wî tenê tîne cih. Ev evîneke saf, paqij e û di vê evînê de daxwazên cinsî tune ne (Adak, 2019:218). Diyar e ku helbestkarê vê helbestê jî li ser evîndara xwe nivîsîye û di seranserê helbestê de jî lîrîzmeke zêde heye. Ji vî alî ve xezel li gorî naveroka xwe jî dibe xezela ji bo maşûqê û xezela pak.

3.2.2. Uslûba Helbestkar

Di helbestên Feqî de zimanekî zelal, rewan û herikbar heye. Di helbestên wî de uslûbeke lîrîk derdikeve pêş. Kurmancîya helbestên wî pak û sade ye. Em dikarin bibêjin Feqî zimanekî gelêrî bi kar anîye. Feqî di helbestên xwe de bêje, terkîb û îzafetên Erebi û Farisî jî zêde bi kar anîne, lêbelê vê bikaranînê zimanê wî giran nekiriye. Feqî di vê helbesta xwe de jî dîsa bêje, terkîb û îzafetên Erebi û Farisî bi kar anîne.

4. METNA HELBESTÊ YA TRANSKIRÎBEKIRÎ

Min kalamî Feqiyê Teyran rehmêtullahî 'eleyhî
 mustef' ilun / mustef' ilun / mustef' ilun / mustef' ilun
 (Ji behra recezê: - - + - / - - + - / - - + - / - - + -)

1. Îro ji destê dilberê / pur bûn li min fikr û xiyal
 Bedhâl kirim dêm-enwerê / weqta ku min dî ew gèzal
2. Weqta ku min dî ew leîf / qamet ji reyhana xeffif
 Min dî di falê da elîf / têtin ji min şed nalenal

3. Têtin ji min şed ah û zar / j' bo qameta şîbhê çinar
Min bê wê qeṭ nîne qerar / da'im ji bejna wê qerar
4. Bejna leṭîfa enwer e / qamet bi mişlê 'er'er e
Mişkatê nûra ekber e / jê tê bixûra zu'l-Celal
5. Jê tê bixûra weḥdetê / selwa-bilinda qametê
Şadir ji şen'a qudretê / Ḥeyf kû be'îd bûn çavgezal
6. Ev çavgezala çavxumar / reşmar ji burcan hate xwar
Kafir kırım ez bê şimar / dêm-xawerê⁴ ebrû-hilal
7. Ebrû-hilala çavbelek / nîne bi şubhê wê melek
Lê dîn dibûn 'aşîq gelek / xala ḥebîba pur-ḥemal
8. Xala cemala dêm-binûr / 'eqlim kirî sewda ji dûr
Na'ê ji destê min ḥizûr / 'eceb-leṭîf e ew delal
9. 'Eceb-leṭîf e cindi ye / b' ezman-nizafet Kurdî ye
Ageh ji 'uşşaqan niye / mest im ji xemra la-yezal
10. Mest im ji xemra mahitab / ciwan-leṭîfa nûşebab⁵
Pur kir li min cewr û 'itab / reşmar li bircan bûne dal
11. Reşmar li bircan êwirîn / bilbil di bağan gîlgîlîn
Kafir li ḥalê min girîn / qelbim kirî şed nalenal
12. Qelbim kirî şed ah û wah min qeṭ nedî zewq û şefa
Zêde li min cewr û cefa perwane yim ez bê mecal

5. ENCAM

Feqîyê Teyran helbestkarekî sedsala 16-17em e. Di edebîyata Kurdî de cîyekî girîng digire. Me ev helbesta Feqîyê Teyran ya ku nayê zanîn di mecmûyekê de dît ku mistensîxê wê Hecî Haris Begê Hezroyî û kurê xwe ye. Ev helbesta Feqî ji 12 malikan pêk tê û bi kêşa erûzê hatiye nivîsîn.

-
- 4 Ev îfade di destxetê de weke “dêm-xawerê” hatiye nivîsîn. Lê xuyaye ku ev xetaye teknîkî ya mu - tensîx e, lewra ji qarîneyê jî tê fahmkirin ku dêm/rû bi xawerê ango bi rojhilatê ve hatiye şibandin û birû/ebû jî bi hîlalê ango bi heyvê re hatiye şibandin.
  - 5 Di eslê destxetê de weha bû “ciwana leṭîfa nûşebab”. Lême ji bo kêş û melodîyê ew sererast kir.

Helbestkar ev helbest li ser evîndara xwe nivîsîye û di seranserê helbestê de jî lîrîzmeke xurt heye. Evîndara wî jî evîna Îlahî ye û di helbestê de unsûrên tewhîdê jî xuya dibin. Ji ber vê yekê alîyêkî vê helbestê jî tewhîd e û tê de behsa yekîtî û sîfetên Xwedê jî hatiye kirin. Herweha helbest ji alîyê naveroka xwe ve jî dikeve nav xezelên ji bo maşûqê ya cûreya xezela pak. Di helbestê de hunerên edebî yên weke î'ade û tesmît jî ber bi çav in. Ji ber vê hunera î'adeyê li gorî hunerên edebî cureya vê xezelê dibe “xezela mu'ad”.

Zimanê wî zimanekî li gorî helbestkarên heyama xwe sadetir e. Feqî xwedî uslûbeke taybet e û gava mirov li helbesta wî dinihêre bi hêsanî jê tê fahmkirin ku ew helbest a Feqî ye. Yek ji nîşaneyên vê uslûba wî ya berbelav jî hunera î'adeyê û tesmîtê ye ku di gelek helbestên xwe de bi kar anîye. Di vê helbestê de jî ev hemû nîşaneyên uslûba wî xuya dibin. Herweha di serê helbestê de jî mistensîx bi îfadeya “Min kalamî Feqîyê Teyran rehmetullahî ‘eleyhî” ve aîdîyeta helbestê aşkere kiriye.

Ev helbesta Feqî ji alîyê teşeya xwe ve jî dikeve kategorîya xezela musemmet. Lewra di helbestê de hunera tesmîtê heye û gava malikên xezelên musemmet weke çar risteyan li bin hev bèn rêzkirin dê murebbe'ek derkeve holê û şêweya wê jî dibe murebbe'a muzdewîc digel benda yekem a mutenawib.

Xulase ev helbest dikare bi du awayan were nirxandin. Helbest hem dikare weke malikan bê rêzkirin hem jî weke çarîneyan. Gava weke malik bê rêzkirin dibe xezela musemmet û gava weke çarîneyan jî bê rêzkirin dibe murebbe'. Me di vê xebatê de ev helbesta wî ji alîyê teşeyê ve weke xezela musemmet nivîsî. Lewra ji alîyê çarîneyan ve di hin bendan de qusûrên biçûk hebûn û ji me re nîşandayîna bi xezela musemmet û herweha nîşandayîna bi malikan maqûltir hat.

6. ÇAVKANÎ

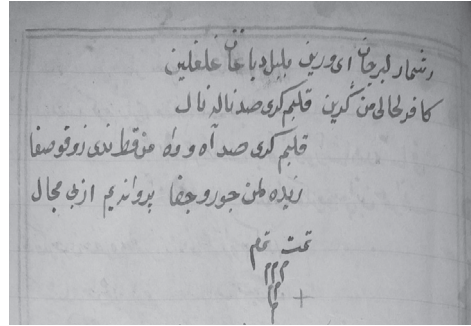
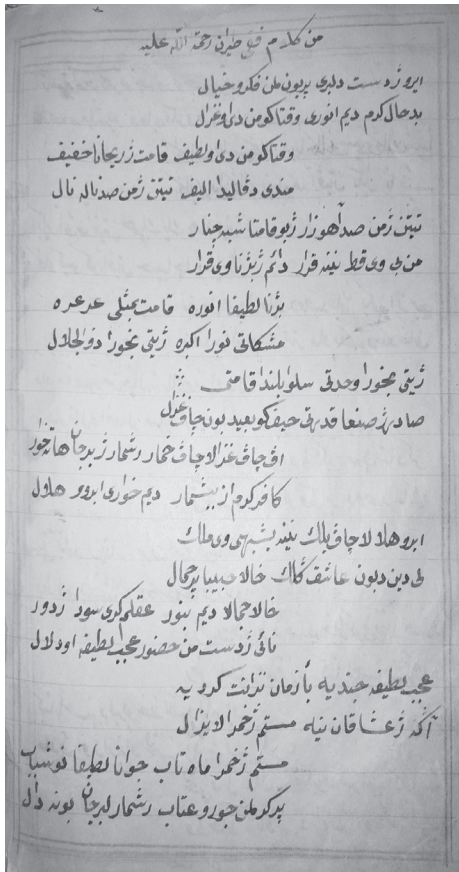
- Adak, A. (2019). *Teşeyên Nezmê di Edebîyata Kurdî ya Klasîk de*. Stenbol: Nûbihar.
- Cizîrî, M. (2013). *Dîwan*. Selman Dilovan (Amd). Stenbol: Nûbihar.
- Destxeta Helbesta Feqîyê Teyran, *Keşkola Malbata Hezanî (1930?)*. (Destxet di pirtûkxaneya me ya taybet de parastî ye).
- Karak, M. Z. (2021). Qesîdeya Şêx Mihemed Selîmê Hezanî. *Kurdiyat* (Jimar 3, 41-66).
- Mermer, A. Deniz, S. Bayram, Y. Alıcı, L. Eflatun, M. Koç Keskin, N. (2014). Eski Türk Edebiyatında Edebi Türler. *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatına Giriş* (11. Baskı) içinde (s. 263-422). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sadîni, M. X. (2014). *Feqîyê Teyran Jîyan Berhem û Helbestên Wî*. (Çapa 8.). Stenbol: Nûbihar.

Saraç, Y. (2013). *Klâsik Edebiyat Bilgisi; Biçim-Ölçü-Kafiye*. İstanbul: Gökkuşbu Yayınları.

Saydun, E. (2018). *Teşe û Ciwankariyên Wêjeyî di Dîwana Feqîyê Teyran de*, Teza Lîsansa Bilind a Çapnebûyî. Wan: Zanîngeha Wan Yuzûncû Yilê , Enstîtuya Zimanên Zindî yên li Tirkîyeyê.

7. PÊVEK

Pêvek 1: Destxeta Helbesta Feqîyê Teyran (Ji Destxeta Keşkola Hezanê⁶)

- 6 Rûpelên 191-192yên em keşkolê (Me ev keşkol ji ba malbata Hezaniyan bi dest xist. Di rûpela 143yan de bi Osmanî îfadeya "iş bu divanın muhariri Hazrolu Heci Haris Begzade" derbas dibe. Xebatên me li ser destxetê dewam dikin).

Extended Abstract:

The number of newly found literary works in Kurdish literature is increasing day by day. These newly found literary works take their place in Kurdish literature with academic studies done one after another. As a result of our studies, we found a new unpublished poem by Feqîyê Teyran. We obtained this unpublished poem from a periodical (mecmua).

Feqîyê Teyran (971/1563-1041/1632) is one of the old poets of Kurdish literature. A few of his poems and his divan have been found so far. His divan is not a composite divan and this divan was collected from his dispersed poems after his death. With each new poem found, Feqîyê Teyran's divan expands. One of those poems is the one that we discussed and introduced in this study.

This poem was written in the Arabic alphabet and in the Kurdish-Kurmanji dialect. At the beginning of the poem, the phrase "Min kelami Feqiyê Teyran rehmêtullahî 'eleyhî" is written in Arabic. Based on this expression, it is seen that this poem is Feqîyê Teyran's poem. Again, from the style, vocabulary, and style in the poem, it is understood that this poem belongs to him. In addition, there is another sign in Feqî's poems, which sign Feqî's style and shows that the poems belong to him. That sign is the repetition of words and phrases at the end of couplets and clauses. This newly found poem was also written in this style and wording. The poem was composed with these repetitions from the beginning to the end, and in this way, the ghazal-i mu'ad was formed. So, this poem of Feqî falls into the category of ghazal-i mu'ad.

Among the features of this new poem, the literary rhetorics of tesmit (*internal rhyme*) and i'ade out more. Therefore, this poem is called gazel-i muad in terms of literary arts.

Ghazals with internal rhyme in couplets are called musammat (*divan literature technique*) ghazals. This poem of Feqî is also a musammat ghazal according to its shape and rhyme scheme.

In this poem of Feqî, the reproach made for love, suffering and the loved one come to the fore. There is a strong lyricism throughout the poem. Pure and divine love is processed in the poem. In terms of subject and content, this poem falls into the category of poetry written for the beloved, that is, it is an amorous (aşıkane) ghazal.

Feqî's language is simple, clear, and fluent. This poem also has a lyrical style. Feqî's poems are written in a clean and simple Kurdish-Kurmanji and his language is closer to the folk language than other poets of his contemporaries. In this poem, Arabic and Persian words and compositions are a little more than his other poems, but this did not aggravate his language.

This poem of Feqî consists of 12 couplets and is written in the form of prosody mustef' ilun / mustef' ilun / müstef' ilün / mustef' ilun. The poem is written in murdef (*a kind of divan rhyme*) rhyme and the rhyme scheme is aa, ba, ca ....

This poem of Feqî can be arranged both in couplets and quatrains due to the art of tesmit or inner rhyme. However, we found it more appropriate to write this poem in couplets and in the form of musammat ghazal due to some rhyme mistakes.

In summary, Feqîyê Teyran is one of the important poets of 16th-century Kurdish literature and we have many of his Kurdish poems. His divan was compiled from his poems that were brought together after his death. In this study, we introduced a manuscript of his poem and its transcription, which is unknown and unpublished until now. However, this poem will have taken its place in Kurdish literature and Feqîyê Teyran's Divan will mature a little more with it. In this study, this poem was introduced and examined in terms of form and content.